

Tadeusz Pękacki

odpowiedzialny świadek historii

Dzieciństwo

Urodził się 18 listopada 1926 roku w Grójcu w rodzinie chłopskiej przy ulicy Stokowej 1. Jego rodzicami byli Jan Pękacki i Lucyna z Wojciechowskich. W 1933 roku zaczął uczęszczać do Szkoły Powszechnej w Grójcu, którą ukończył w czerwcu 1939 roku. Kiedy miał 5 lat zmarła jego matka. Ojciec wkrótce ożenił się ponownie z siostrą pierwszej małżonki. Pękacki miał czworo rodzeństwa, siostrę i trzech przyrodnych braci.

Tadeusz Pękacki w młodości

Grójec przed II wojną światową

Grójec ul. Mogielnicka 15 - dawna siedziba gestapo i UB, obecnie przedszkole

Wojna i okupacja

Tadeusz Pękacki zdał egzamin do gimnazjum, jednak nie podjął nauki z powodu wybuchu wojny. 6 września 1939 roku Grójec był dwukrotnie bombardowany – rano i po południu. Ucierpiał m.in. kościół św. Mikołaja. Siła wybuchu była tak duża, że w domu rodzinnym Pękackiego pootwierały się wszystkie okna. Przez krótki czas uczył się na tajnych kompletach, do czasu, gdy jego nauczyciele zostali aresztowani przez Niemców.

Przez całą okupację razem z ojcem grójecką kolejką przewoził żywność do Warszawy. Część z niej trafiała do getta. Za namową kolegi Eugeniusza Jabłońskiego trafił do organizacji konspiracyjnej Młodzież Walczącej Polski. Spotkania organizacji prowadzili duchowni ks. Bolestaw Krupiński i ks. Józef Stefański. Wtedy poznał zasady obowiązujące w konspiracji. W kwietniu 1941 roku, wstąpił do Szarych Szeregów. Przysięgę złożył przed swoim drużynowym Eugeniuszem Jabłońskim, pseudonim „Zbyszek”. Pękacki przyjął pseudonim „Sławek”. W Szarych Szeregach zajmował się małym sabotażem polegającym m.in. na malowaniu antyniemieckich napisów, przewożeniem prasy, zdobywaniem broni i innego sprzętu wojskowego.

We wrześniu 1942 roku został żołnierzem Armii Krajowej obwodu „Głuszec”-Grójec. Po przysiędze otrzymał białą-czerwoną opaskę i metalowego orzełka. Były to jego najcenniejsze pamiątki z czasów wojny. Z dowódcą swojego plutonu, porucznikiem o pseudonimie „Czarny” przechodził szkolenia wojskowe. W organizacji zajmował się m.in. wspieraniem rodzin żołnierzy w obozach jenieckich, dostarczaniem żywności, kolportowaniem prasy, przekazywaniem meldunków, obserwacją ruchu pojazdów wojskowych i miejsc postoju sił niemieckich, przenoszeniem zdobytej na Niemcach broni, środków opatrunkowych.

Pod koniec lipca 1944 roku, wypełniając rozkaz, stawiał się na zbiórkę w Wólce Turowskiej niedaleko torów kolejowych. Zabrał ze sobą białą-czerwoną opaskę, beret z orzełkiem, bochenek chleba i koc. Razem z kolegami miał pojechać kolejką grójecką do Warszawy i tam ochraniać lotnisko Okęcie. Rozkaz został jednak odwołany, gdyż nie było możliwości przebicia się do Warszawy.

Po wojnie

Po wycofaniu wojsk niemieckich i wkroczeniu wojsk radzieckich należał do Ruchu Oporu Armii Krajowej (ROAK). Po ucieczce Niemców z Grójca w nocy z 14 na 15 stycznia 1945 roku, dostał rozkaz od swojego dowódcy plutonu, Tadeusza Waśniewskiego o pozostaniu w konspiracji i gromadzeniu broni. Jego pierwszą akcją było przewiezienie zdobytej broni z mleczarni i cmentarza do punktu zbiorczego u S. Pietrzaka w Kępinie. Jego dalszymi akcjami było rozbijanie posterunków Milicji Obywatelskiej na terenie całego powiatu grójeckiego między innymi w Jasieńcu, Koniu, Goszczynie. Brał również udział w rozbiciu Urzędu Bezpieczeństwa w Warce. 21 listopada 1945 roku uczestniczył w nieudanej próbie odbicia więźniów z budynku Caritasu przy ulicy Mogielnickiej, gdzie mieścił się Powiatowy Urząd Bezpieczeństwa Publicznego (w czasie wojny była tu siedziba Gestapo). 22 marca 1946 roku został zdekonspirowany przez Urząd Bezpieczeństwa w Grójcu. Udało mu się uciec, ale jego ojciec Jan został aresztowany. Tadeusz, pod przybranym nazwiskiem Barański Ryszard, uciekał z Grójca. Wyjechał do Olsztyna, potem do Szczecina i wreszcie dotarł do Bydgoszczy, gdzie podjął pracę w fabryce rowerów. Do rodzinnego domu powrócił 6 marca 1947 roku. Po ogłoszeniu amnestii, ujawnił się 20 marca 1947 roku w Wojewódzkim Urzędzie Bezpieczeństwa Publicznego w Warszawie. Zaczęły się wtedy przesłuchania w Urzędzie Bezpieczeństwa w Grójcu. Jak przekazuje pani Alicja Pękacka, żona Tadeusza, podczas ostatniego przesłuchania prowadzący śledztwo zapytał go, dlaczego nie chce współpracować z władzą ludową, na co ten odpowiedział: „Nie chcę bo jestem Polakiem”. Został uderzony w twarz i usłyszał: „A ja to nie jestem Polakiem?”, Pękacki na to rozdarł koszulę na piersiach i krzyknął: „Strzelaj łobuzie”. Potem zapadła cisza. I to było ostatnie wezwanie do UB. Nie godząc się na współpracę naraził się na dalsze szykany i prześladowania. Nie mógł znaleźć pracy i nie chciano przyjąć go do szkoły.

W maju 1956 roku ożenił się z Alicją z domu Pietrzak i razem wychowali dwójkę dzieci. Wtedy został zatrudniony w Powiatowym Związku Gminnych Spółdzielni P.Z.G.S. Prowadził punkt skupu. Był sportowcem, grał w piłkę nożną w Klubie Sportowym Wicher, a także działał w ochotniczej straży pożarnej. Jego syn w latach 80-tych został powołany do służby wojskowej i skierowany do szkoły podoficerskiej, po czym bez żadnych powodów usunięto go stamtąd, a po wyjaśnieniach okazało się, że jedynym powodem była przeszłość jego ojca.

Odznaka AK obwodu "Głuszec"-Grójec

Zaświadczenie o udzieleniu amnestii

Tadeusz Pękacki w mundurze wojskowym

GMINA I MIASTO
GRÓJEC

AKADEMIA
WITOLDA
PILECKIEGO

Liceum Ogólnokształcące im. Piotra Skargi w Grójcu

Zespół Szkół
ZS GRÓJEC

Czasy wolności

Tadeusz Pękacki miał trzy pasje: uprawiał ogródek, który dzięki jego pracy zawsze stanowił bajecznie kolorową oazę przy ulicy Stokowej 1, kultywował pamięć o AK i ROAK oraz o zmarłych kolegach, z którymi wspólnie walczył i wreszcie w swoim domu stworzył swoistą Izbę Pamięci Polski Podziemnej. W trzech pomieszczeniach znajdowały się bezcenne zdjęcia przedwojennego Grójca, pamiątki z działalności Armii Krajowej na naszym terenie, mundury wojskowe i strażackie, dyplomy, ordery i odznaczenia, wycinki z gazet. Tadeusz Pękacki, ps. "Sławek" stworzył też kącik poświęcony Żołnierzom Wyklętym, inny – dla uczczenia ofiar Zbrodni Katyńskiej, kolejny – upamiętniający ofiary katastrofy lotniczej w Smoleńsku. Jedna ze ścian poświęcona została strażakom, a przedpokój – klubowi Mazowsze Grójec. Przez wiele lat przechowywał w swoim mieszkaniu sztandar Armii Krajowej Obwodu „Głuszczyca”-Grójec, który przekazał do Sanktuarium Matki Bożej Pocieszycielki Strapionych Pani Ziemi Grójeckiej w Lewiczynie.

Kultywował pamięć o bohaterskich żołnierzach Armii Krajowej. Spotykał się z młodzieżą, harcerzami. Wszystkich, którzy zapukali do jego domu zapraszał do środka, pokazywał swoje pamiątki. Do ostatnich dni był świadkiem narodowej historii i wielkim patriotą. Nigdy nie wyrzekł się najwyższych ideałów: Bóg, honor i ojczyzna. Pozostał im wierny do końca swoich dni. Zmarł 7 lutego 2013 roku.

Tadeusz Pękacki (trzeci z lewej) podczas uroczystości pod pomnikiem Marszałka Piłsudskiego w Grójcu

Izba Pamięci w domu państwa Pękackich

Tadeusz Pękacki w Izbie Pamięci

Replika sztandaru znajdująca się w ZS im. Armii Krajowej Obwodu „Głuszczyca”-Grójec w Grójcu

Bibliografia:

- Adamski Mateusz, Odszedł porucznik „Sławek”, <http://www.nadwisla.pl>,
- Grzędowski Marcin, Świadek historii - Tadeusz Pękacki, <https://www.grojec24.net/news-swiatek-historii-tadeusz-pekacki,2118.html>,
- Jaworska Dorota, Izba Pamięci w domu Alicji i Tadeusza Pękackich, <http://www.gimbel.pl/tadeuszpekacki.html>,
- Kamiński Filip, Bieliński Piotr, Wywiad z Marią Maciuszczak – córką Tadeusza Pękackiego, Grójec 2022 r.,
- Ławniczek Olga, Potrzebowski Bartłomiej, Wywiad z Alicją Pękacką (żoną T. Pękackiego) i Marią Maciuszczak (córką T. Pękackiego), Grójec 2022 r.,
- Materiały archiwalne rodziny Pękackich,
- Stolarska Grażyna, Bóg, honor, ojczyzna. Porucznik AK Tadeusz Pękacki – wspomnienie, <http://grazynastolarska.blog.onet.pl/>,
- Świdorski Henryk: Okupacja i konspiracja w obwodzie AK Grójec „Głuszczyca”, Warszawa 1989 r.,
- Wojdalska Hanna, Tadeusz Pękacki, <http://www.gazetaokolica.eu>.

Zdjęcia:

- Gwiazda Dariusz – Burmistrz Gminy i Miasta Grójec (prywatne zbiory),
- Matyjas Remigiusz: „Miejsko-Gminna Biblioteka Publiczna im. Wacława Skarbimira Laskowskiego w Grójcu: tradycje i współczesność”,
- Zdjęcia udostępnione przez rodzinę Pękackich.

Autorzy i opiekunowie projektu:

Projekt edukacyjny w ramach Akademii Witolda Pileckiego Instytutu Solidarności i Męstwa im. Witolda Pileckiego został wykonany przez:

- Filipa Kamińskiego – lidera zespołu, ucznia klasy IIIa LO im. Piotra Skargi w Grójcu,
- Natalię Mościcką – uczennicę klasy IIIId LO im. Piotra Skargi w Grójcu,
- Karolinę Liszewską – uczennicę klasy II LO TWP w Grójcu,
- Piotra Bielenia – ucznia klasy III pA Zespołu Szkół im. Armii Krajowej Obwodu Głuszczyca-Grójec w Grójcu.

Projekt zrealizowany pod opieką pana Krzysztofa Wójcika – nauczyciela historii i wiedzy o społeczeństwie oraz paną Maximiliana Steinhoffa z Instytutu Solidarności i Męstwa im. Witolda Pileckiego.

Szczególne podziękowania uczestnicy projektu kierują do:

- pana Dariusza Gwiazdy – Burmistrza Gminy i Miasta Grójec,
- pani Alicji Pękackiej – żony Tadeusza Pękackiego,
- pani Marii Maciuszczak – nauczycielki historii w LO im. Piotra Skargi w Grójcu, córki bohatera projektu,
- pani dr Justyny Stępień – Kierownika Biblioteki w Instytucie Solidarności i Męstwa im. Witolda Pileckiego,
- pani Iwony Kwapisz – Dyrektora LO Piotra Skargi w Grójcu,
- pana Andrzeja Kosatki – Dyrektora Zespołu Szkół im. Armii Krajowej Obwodu Głuszczyca-Grójec w Grójcu.

Alicja i Tadeusz Pękacy

Tadeusz Pękacki z córką Marią Maciuszczak przy Dębie Pamięci poświęconemu kpt Mieczysławowi Włodarskiemu

